

A közös örökség védelmében

Ben Shapiro: *A történelem jobb oldala. Miként tette naggyá az értelem és az erkölcsi szándék a Nyugatot?* Budapest: Hetek, 2021. 288 o.

https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2021.4.10

„A szabadság mindig csupán
egy nemzedéknyi távolságra van a kihalástól.”
Ronald Reagan

Az Amerikai Egyesült Államok 20. századi történelme látszólag egy sikertörténet. A hidegháború második felétől ugyanis rendkívül határozottan és megkérdőjelezhetetlenül adta el a világnak az amerikai életformát, illetve az amerikai értékeket. Minden csatornán keresztül azt az üzenetet közvetítette – legyen az film, zene, könyv vagy sport –, hogy amit az Egyesült Államok képvisel, az minimum bizsergetően izgalmas, de leginkább menő. Az amerikai demokrácia, politikai és gazdasági modell népszerűsítése mögé pedig teljes mellszélességgel sorakozott fel mindenki (Schmidt, 2020). Ez az idealizált világkép, amely fátyolként takarta el a valódi arcát az egykori szovjet tömb országai előtt, azonban lassan szertefoszlott, és a térség országai elkezdtek viszolyogni az „utánzás politikájától” (Krasztev és Holmes, 2021, 16. o.). Ezt az érzést csak tovább fokozzák azok az elfojtott politikai, társadalmi és kulturális eredetű problémák, amelyekkel – a közösségi médiának köszönhetően – szinte valós időben találkozhatunk nap mint nap. Mindeközben a szemünk láttára kérdőjeleződnek meg a nyugati civilizáció alappillérei: történetesen Athén és Jeruzsálem öröksége.

A történelem jobb oldala. Miként tette naggyá az értelem és az erkölcsi szándék a Nyugatot? címmel jelent meg ennek az eszmerendszernek a védelmében írt könyv, amely korunk egyik legismertebb amerikai konzervatív zsidó szerzőjének, véleményformálójának és influenszerének,

Ben Shapirónak a nevéhez fűződik. Kiindulópontja, hogy a zsidó–keresztény civilizáció az alapja a világtörténelem legnagyobb kultúrájának és civilizációjának, a Nyugatnak, amely az anyagi jólét és a szabadság legnagyobb hajtóereje lett. Véleménye szerint azonban az Amerikai Egyesült Államok egyre határozottabban maga mögött hagyja a zsidó–keresztény kultúrát, amelyet az amerikai gondolkodók azért támadnak, mert meglátásuk szerint az igazi felvilágosodást ennek az örökségnek a lerombolása jelenti, és a nyugati civilizációt csak a saját gyökereinek az elpusztítása által lehet megőrizni.

A szerző ennek az ellentmondásnak az okait keresi a művében: minek köszönhető az, hogy a mai emberek az elmúlt évszázadokat messze felülmúló világban élhetnek, miközben saját kezükkel igyekeznek felszámolni azokat az értékeket, amelyek alapján ez a civilizáció létrejött, és amelyek ezt a kiváltságos helyzetet teremtették. Ahogy Shapiro fogalmaz:

„Az emberi történelem során szinte végig az élet kellemetlen, brutális és rövid volt. 1900-ban az Egyesült Államokban az újszülöttek 10 százaléka nem érte meg az egyéves születésnapját, más országokban ez az arány még rosszabb volt. Körülbelül minden századik anya belehalt a szülésbe. Ma az anyák biztonsággal számíthatnak arra, hogy túléljék a terhességet és a gyermekszületést (a várandós anyukák között a halálozások 99 százalékkal csökkentek). Az újszülöttek jó eséllyel túléljék a csecsemőkort, és átlagosan további nyolc évtizedet élhetnek még; olyan korban élünk, amikor az amerikai lakosság túlnyomó többsége klimatizált helyiségekben éli az életét, miközben bőségesen áll rendelkezésükre élelem, autóval rendelkeznek, és legalább egy televízió van az otthonukban. Bármikor több ezer kilométer távolságból kapcsolatba tudunk kerülni egymással, néhány gombnyomással elő tudunk keresni és ellenőrizni bármilyen információt, gond nélkül küldhetünk pénzt a föld túlsó pontjára is, és anélkül, hogy kitennénk a lábunkat az otthonunkból, potom áron rendelhetünk a világ több tucat országában gyártott különböző termékeket.” (Shapiro, 2021, 11–12. o.)

A háború után született nemzedékek pedig azt élték meg, hogy a szabadságjogaik is folyamatosan bővültek. A szerző szerint

„Joggal számíthatunk arra, hogy sohasem kerül rabszolgasorba, és nem fognak megkínózni vagy megölni egy olyan gyermeket, aki az Egyesült Államokban születik meg; egy amerikai felnőtt nyugodtan mehet munkába, anélkül, hogy tartania kellene attól, hogy letartóztatnák azért, mert valamilyen népszerűtlen nézetet vall, vagy egy nem megfelelő istenség tisztelete miatt, vagy azért, mert nem imád semmilyen istent. Nincsenek olyan korlátozások, amelyek bizonyos nemhez vagy etnikumhoz tartozó embereket kizárnának egyes munkakörökből, nincsenek olyan kormányzati jogszabályok, amelyeknek célja az lenne, hogy valamely biológiai vagy vallási bennfentes csoportot privilegizált helyzetbe hozzanak más, kevésbé kiváltságos csoporttal szemben. Olyan társsal élhetünk, akivel csak akarunk, tetszés szerinti számú gyermeket vállalhatunk, és bármilyen vállalkozást indíthatunk. Általánosságban arra számíthatunk, hogy gazdagabban halunk meg, mint ahogyan megszülettünk.” (Shapiro, 2021, 12. o.)

E tények tükrében pedig egészen megdöbbentő, hogy milyen önpusztító módon igyekeznek a nyugati társadalmak mindezt elvenni maguktól, ami drámai képet fest korunkról.

„Évtizedek óta a legmagasabb az öngyilkosságok aránya. Egekbe szökött a depressziós betegek száma. Ma már többen halnak meg kábítószer-túladagolásban, mint autóbalesetekben. Csökken a házasságok száma, csakúgy, mint a gyermekszaporulat aránya. Többet költünk luxusra, mint bármikor, mégis mindent kevésbé tudunk élvezni. Összeesküvés-elméletek vetették át a józan magyarázatok helyét, és az objektív megfigyelés helyett a szubjektív értelmezések lettek a meghatározók. A tényeket alárendeltük az érzelmeknek; a logika társadalmát az illúziók és [az] önmagunkba vetett hit társadalmával váltottuk fel.” (Shapiro, 2021, 13. o.)

A bibliai példabeszédben olvasható, hogy „minden önmagával meghasonlott ország elpusztul, és ház házra omlik” (*Szentírás. hu*), és a szerző szerint igaz ez a társadalmak fennmaradására is. Shapiro ezért is tartja veszélyesnek azt, hogy a nyugati társadalmakban szinte minden kulcsfontosságú intézmény iránt megingott a bizalom. A Gallup felmérése szerint az amerikaiaknak csupán 33 százaléka bízik a bankokban; még kevesebben – 21, illetve 16 százalék – hisznek az újságoknak és a televíziós híreknek; az intézményes vallások iránti bizalom 37 százalékon áll; a kongresszusban ennek még a fele sem, csupán 12 százalék bízik; az egészségügyi ellátórendszerben pedig 44 százalékuk. Az embereknek alig 32 százaléka bízik a közoktatásban, 18 százalékuk a nagyvállalatokban és mindössze 20 százalékuk az igazságszolgáltatásban. A rendőrség iránti bizalom tavaly – a 2020-as évhez képest – minimálisan ugyan, de növekedett (Brenan, 2021.).

A szerző arra is rámutat, hogy nem jobb a helyzet az emberek közötti kapcsolatokban sem: „2015-ben az amerikaiak csak 52 százaléka mondta azt, hogy megbízik minden vagy legalábbis a legtöbb szomszédjában” (Shapiro, 2021, 14. o.).

Mindez a közéletben is visszatükröződik, ahol egyre több ember gondolja úgy, hogy a demokratikus intézményrendszer nem a többség véleményét tükrözi, mert vannak olyan erők, amelyek megakadályozzák, hogy a hangjuk hallható legyen. Egy 2020-as kutatás szerint az amerikai egyetemisták 60 százaléka érzi úgy, hogy nem nyilváníthat szabadon véleményt, mert tart az iskolatársai, az oktatók, illetve a rendszer reakciójától (*The Foundation for Individual Rights in Education*, 2020.). Valódi párbeszéd helyett pedig mondvacsinált témák és problémák uralják az amerikai közbeszédet: „nem tudunk úgy végignézni egy futballmérkőzést, hogy ne vitáznánk arról, vajon tisztességes-e tiltakozni a nemzeti himnusz alatt, vagy egy televíziós műsort anélkül, hogy ne nyitnánk vitát arról, vajon a nők megfelelő arányban képviseltetik-e magukat az élet különböző területein. [...] minél komolytalanabb az ügy, annál élesebbek a csaták” – állítja a szerző (Shapiro, 2021, 15. o.).

Shapiro azonban nem elégszik meg azzal, hogy felállítja a kor diagnózisát. *A történelem jobb oldala* meggyőző és tömör bizonyítékát adja annak, hogy az elmúlt több ezer év során a történelem és a civilizáció hajtóereje a hitre és a teremtett világ tanulmányozására épülő gondolkodás volt. Úgy véli, a zsidó–keresztény alapelvek az egyéni szabadság és a közösség érdekei közötti egyensúly megteremtését teszik lehetővé, a természeti törvények pedig azt, hogy fontos társadalmi jelenségekről egyértelműen el tudjuk dönteni, hogy azok jók vagy sem. Tehát ha betartjuk az alapelveket, akkor a társadalom is egységes, ezáltal pedig nyugodt, prosperáló és alapvetően boldog lesz. Mindez a történelem kiemelkedő civilizációját hozta létre. Ha azonban a zsidó–keresztény kultúrából származó alapelveket magunk mögött hagyjuk, akkor a baloldali progresszió és annak a különböző leágazásai erősödnek meg, ami társadalmi megosztottsághoz vezet.

Shapiro szavait kiáltványként is lehet értelmezni:

„Közösségként élünk, amelyet a tűz próbált meg, és amelyet az Édenkertig visszanyúló értékrendszer kötött egybe. [...] Olyan személyekből álló közösség, akik hittek abban, hogy képesek megváltoztatni magukat és a körülöttük lévő világot. Vissza tudjuk szerezni mindezt. Vissza kell szereznünk ezt. Rajtunk múlik. [...] Ehhez bátorságra van szükségünk.” (Shapiro, 2021, 259–260. o.).

Fekete Rajmund

Irodalomjegyzék

- Brenan, Megan (2021). Americans' Confidence in Major U.S. Institutions Dips. *Gallup*. A letöltés ideje: 2021. szeptember 13. <https://news.gallup.com/poll/352316/americans-confidence-major-institutions-dips.aspx>.
- Krasztev, Ivan és Holmes, Stephen (2021). *A fény kialszik – A liberális demokrácia válságáról*. Budapest: Park Kiadó.
- Schmidt Mária (2020). Beszéljünk a sportról. *Látószög blog*. A letöltés ideje: 2021. szeptember 6. <https://latoszogblog.hu/aktualis/beszeljunk-sportrol/>.

Shapiro, Ben (2021). *A történelem jobb oldala. Miként tette naggyá az értelem és az erkölcsi szándék a Nyugatot?* Budapest: Hetek.

Szentírás.hu (é. n.). Szent István Társulati Biblia. Lukács: 11, 17. A letöltés ideje: 2022. január 5. <https://szentiras.hu/SZIT/Lk11.17-19>.

The Foundation for Individual Rights in Education (2020). 2020 College Free Speech Rankings. A letöltés ideje: 2021. szeptember 13. <https://www.thefire.org/research/publications/student-surveys/2020-college-free-speech-rankings/>.